

Innledning

and similar papers at core.ac.uk

provided by Novus - C

tematikken. Hundreårsjubileet gir oss mulighet til å diskutere en rekke problemstillinger som favner fagområder som politikk, sosiologi, kulturteori, historie osv. Vårt fokus vil ligge på de historiske begivenheter som har ledet fram til, og dannet vår særegne nasjonale habitus. Vi kunne ha valgt å la jubileet danne utgangspunkt for en diskusjon og framstilling av det norske og en norsk identitet sett innenfra eller utenfra, men valgte bort denne vinklingen i denne omgang. Ikke fordi vi ikke finner denne typen problemstillinger interessante, men vi føler en viss metthet i forhold til den nærmest masochistiske trang vi nordmenn har til alltid å ha oss selv som tema. "What do you think about Norway?" er som kjent en gjenganger når norske journalister møter utlendinger i og utenfor Norge. Spørsmålet uttrykker både entusiasme og tvil, og kanskje er det denne ambivalensen som er drivkraft bak vår evige trang til selvtematisering både i form av selvkritikk og uhemmet selvgod nasjonalisme. Som et nasjonspsykologisk fenomen er dette selvsagt høyinteressant, – hvordan vi hele tiden ser oss selv i lys av de andre, og hele tiden er opptatt av å måle oss selv i forhold til andre land, andre nasjoner. Særlig i forhold til Sverige selvsagt. "Det viktigste er ikke å vinne men å slå svenskene" heter det i idretten, og sier en hel del om vårt ambivalente forhold til Sverige og svenskene. Det land og folk som vi har så uendelig mye til felles med, og hvor forskjellene samtidig av og til viser seg å være uoverkommelige.

Vi vender altså tilbake til 1905 og de begivenheter som fant sted da, med en tanke om at man gjennom en kritisk nylesning av disse hendelsene kan finne noe av bakgrunnen til de nasjonale komplekser som også gjør seg gjeldende i vår samtid. Vi er glade for å kunne presentere hele seks bidrag som på ulike måter tematiserer 1905 og hvor flere av de mest sentrale historiske tolkerne av begivenhetene i 1905 inngår. Den svenske historikeren Bo Stråth stiller i sin artikkel spørsmålsteget ved en tradisjonell teleologisk oppfatning av unionen og dens skjebne, og diskuterer hvorvidt unionsoppløsningen nødvendigvis må forstås som sluttpunktet på nordmennenes heroiske frigjøringskamp eller om man må åpne for alternative tolkningsmuligheter. Roy

Andersen diskuterer i sin artikkel hvordan spørsmålet om monarki versus republikk sto i forhold til øvrige debatter og kampsaker som nasjonal selvstendighet, parlamentarisme, og Michelsens nøkkelrolle i forhold til det endelige valgresultatet. Halvard Leira og Iver B. Neumann beskriver framveksten av et diplomatkorps og hvordan dette representerte noe nytt i Norge etter 1905 og hvilke konsekvenser dette fikk i forhold til staten og til hovedstadens befolkning. I tillegg til disse historiske bidragene presenterer vi også en sosiologisk oppsummering av selve feiringsritualet ved Olav Aagedal og Aanund Brottveit, begge sentrale i prosjektet "Dokumentasjon 2005" som skal dekke begivenhetene rundt feiringen. Til slutt presenterer vi to kortartikler hvor Eivind Tjønneland i den ene viser hvordan språk og retorikk spiller en helt sentral rolle i forhold til å bygge opp en bestemt politisk og kulturell stemning. Utgangspunktet er tre tidsskriftartikler i *Nyt Norsk Tidsskrift* i perioden 1882-86 av historiker og venstreideolog J.E. Sars. Per Otnes presenterer til slutt en sosiologisk refleksjon med en teoretisk innfallsvinkel: Kan unionsoppløsningen og feiringen av den forstås med utgangspunkt i et begrep om sosiale bevegelser?

God Lesning!
Susanna M. Solli